

**Роз'яснення Асоціації міст України
щодо особливостей здійснення органами місцевого
самоврядування невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної
агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та
споруд**

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад здійснюють організацію, координацію та виконання невідкладних робіт та є уповноваженими органами відповідно до Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 року № 473.

У разі відсутності таких виконавчих органів уповноваженим органом виступають військові адміністрації.

У разі виникнення на відповідній території проявів збройної агресії Російської Федерації, що зумовили пошкодження об'єктів, уповноважений орган здійснює попередні візуальні огляди пошкоджених об'єктів з метою формування переліків таких об'єктів та їх планів обстеження.

Зазначаємо, що фактично попередні візуальні огляди таких об'єктів здійснюватиметься фахівцями департаментів архітектури та містобудування та/або архітектурно-будівельного контролю та/або комунального майна виходячи із особливостей організаційної структури виконавчих органів сільської, селищної, міської ради. До проведення попередніх візуальних оглядів пошкоджених об'єктів та розроблення плану робіт можуть залучатися фахівці з обстеження, визначені у пунктах 2, 21 та 22 Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 р. № 257 (далі — Порядок проведення обстеження), фахівці підрозділів ДСНС, Національної поліції (за згодою), а також за необхідності — підрозділів Збройних Сил та СБУ.

За результатами попереднього візуального огляду пошкоджених об'єктів складається план обстеження цих об'єктів.

Обстеження пошкоджених об'єктів здійснюється за рішенням уповноважених органів шляхом комісійного обстеження та/або технічного обстеження.

З метою забезпечення проведення комісійного обстеження пошкоджених об'єктів уповноваженим органом створюється Комісія, до складу якої залучаються фахівці/фахівець, який здобув вищу освіту у галузі знань «Будівництво та архітектура» окрім спеціальності «Геодезія та землеустрій».

До проведення комісійного обстеження залучаються (за можливості) уповноважені представники власника або управителя (балансоутримувача) об'єкта.

Створення такої комісії, визначення її кількісного та персонального складу здійснюється шляхом розпорядження сільського, селищного, міського

голови. Рекомендуємо головою комісії визначати заступника сільського, селищного, міського голови, що відповідно до розподілу обов'язків та повноважень здійснює координацію виконавчих органів у сфері містобудування.

Рекомендуємо проводити комісійне обстеження об'єктів, що є незначно пошкодженими або навпаки є повністю зруйнованими. У випадку, якщо в процесі комісійного обстеження виявлені будь-які пошкодження несучих конструкцій будівлі, має бути рекомендоване подальше обстеження технічного стану будівлі.

За результатами комісійного обстеження складається акт обстеження об'єкту, пошкодженого внаслідок військових дій, спричинених збройною агресією Російської Федерації (далі - акт комісійного обстеження), у якому зазначається:

інформація про уповноважений орган, який створив комісію, склад комісії та рішення щодо її утворення, дата обстеження;

інформація щодо форми власності та власника (управителя) пошкодженого об'єкта (за наявності);

інформація про пошкоджений об'єкт – назва, адреса, загальна площа, кількість поверхів, секцій тощо;

інформація щодо обсягу та ймовірних причин пошкоджень (якщо можна визначити);

інформація щодо виконаних на дату обстеження ремонтно-відновлювальних робіт на об'єкті;

висновки щодо доцільності виконання першочергових ремонтно-відновлювальних робіт та/або необхідності проведення технічного обстеження.

До комісійного акту обстеження обов'язково додаються результати фотофіксації об'єкту, що свідчать про характер та обсяг руйнувань.

Акт комісійного обстеження затверджується головою комісії.

Примірна форма акту комісійного обстеження наведена в Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 року № 473 (зміни прийняті на засіданні Уряду 14 червня).

Об'єкти, які за результатами попереднього огляду визначені як **значно пошкоджені чи зруйновані**, уповноважений орган приймає рішення щодо проведення їх обстеження відповідно до Порядку проведення обстеження.

Нагадуємо, що звіт про технічне обстеження являється вихідними даними для проектування, а отже, у разі коли передбачається відновлення будівлі шляхом капітального ремонту чи реконструкції, проведення обстеження технічного стану будівлі та складання відповідного звіту є обов'язковим.

До проведення обстеження залучаються сертифіковані фахівці, що мають відповідну кваліфікацію, або підприємства, установи та організації, у складі яких є такі виконавці.

Водночас, зазначаємо, що такі фахівці/підприємства надають свої послуги на платній основі. Таким чином уповноваженому органу необхідно здійснювати закупівлю послуг таких фахівців у порядку визначеному Законом України “Про публічні закупівлі” із врахуванням особливостей, визначених у постанові Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року №169 “Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану”.

Також варто врахувати обмеження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 року №590 у частині здійснення оплати послуг таких фахівців.

Особи, що можуть бути виконавцями робіт з обстеження пошкоджених об’єктів в умовах дії на території України правового режиму воєнного стану та протягом 90 календарних днів після його припинення або скасування визначені у пункті 2¹ Порядку проведення обстеження.

За результатами обстеження пошкоджених об’єктів виконавцем робіт з обстеження складається **звіт** відповідно до пункту 8¹ Порядку проведення обстеження. Звіт з технічного обстеження має бути розробленим у відповідності до вимог Методики з обстеження будівель та споруд, пошкоджених внаслідок надзвичайних ситуацій, бойових дій та терористичних актів, затвердженої наказом Мінрегіону від 28.04.2022 року №65 (далі – Методика).

До зазначеного звіту також додається **акт обстеження**, що повинен містити інформацію щодо визначеної за результатами обстеження категорії пошкоджень об’єкта. Форма акту встановлена Методикою.

Також необхідно зауважити, що змінами до Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022 р. № 470, що проекти будівництва з *капітального ремонту об’єктів* (незалежно від класу наслідків (відповідальності), пошкоджених в результаті воєнних дій, допускається здійснювати у складі дефектного акту, у якому визначаються фізичні обсяги робіт, пояснювальної записки, в якій зазначаються умови виконання робіт, та кошторисної документації.

Такий проект має розроблятися на підставі *звіту за результатами обстеження*, розробленого відповідно до Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об’єктів будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 р. № 257.

Рішення щодо обсягу проектної документації (щодо можливості розроблення проекту будівництва у складі дефектного акту, пояснювальної записки та кошторисної документації) приймається головним архітектором проекту та/або головним інженером проекту за погодженням із замовником, що зазначається у завданні на проектування. Форма дефектного акту, наведена в додатку 29 до КНУ «Настанова з визначення вартості будівництва», затверджених наказом Мінрегіону від 01.11.2021 № 281 (далі - Настанова).

Кошторисна документація у складі проекту капітального ремонту розробляється відповідно до Настанови.

Зазначаємо, що з практики розробка проектної документації є капіталоемною. Водночас є невід'ємною складовою заходів здійснення будівельних робіт.

У випадках здійснення першочергових робіт з відновлення пошкоджених об'єктів *в рамках поточного ремонту* (який відповідно до законодавства *не відноситься до видів будівництва*), обсяги робіт визначаються на підставі акту обстеження, складеного уповноваженим органом за результатами комісійного обстеження об'єкта, і можуть бути представлені у формі дефектного акту. Вартість поточного ремонту має визначатися на підставі обґрунтованих трудових та матеріально-технічних ресурсів та їх вартості, обчисленої у поточному рівні цін. Для визначення вартості таких робіт за рішенням замовника можуть використовуватись положення Настанови.

Також у відповідності до Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 р. № 775, органи місцевого самоврядування можуть надавати будівельні матеріали за рахунок місцевого матеріального резерву. У разі недостатності місцевого матеріального резерву чи його використання у повному обсязі залучається матеріальний резерв вищого рівня – регіональний, що формується за рахунок обласного бюджету, відомчий, що формується за рахунок коштів державного бюджету через відповідні центральні органи виконавчої влади та оперативний, що формується за рахунок коштів державного бюджету через ДСНС.

Підготовлено Аналітичним центром АМУ